

**Рокитнівська селищна рада
Рокитнівський ліцей № 1**

НАКАЗ

20. 05. 2022

с/мт Рокитне

№ 56

**Про підсумки вивчення та
узагальнення педагогічного
досвіду роботи вчителя
Ярвісалової О. Х.**

Відповідно до Закону України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», річного плану роботи ліцею на 2021-2022 н. р., річного плану роботи методичного кабінету на 2021-2022 н. р., протоколу засідання науково-методичної ради №1 від 08.09.2021 року, наказу Рокитнівського ліцею № 1 від 20.09. 2021 № 139 « Про вивчення та узагальнення педагогічного досвіду роботи вчителів Ярвісалової О. Х., Михалевської О. М.» протягом 2021-2022 н. р. експертною комісією в складі Бунька В. В., Корінь І. М., Суханової Т. А. вивчався досвід роботи вчителя української мови та літератури Ярвісалової О. Х. з теми «Розвиток інтелектуальних компетентностей особистості на уроках словесності».

Комісією було проаналізовано об'єктивні дані про вчителя, вивчено нормативно-правові документи, які стосуються роботи вчителя, відвідано уроки та позакласні заходи, розглянуто питання виконання навчальних планів і програм учителем, здійснено аналіз навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, досліджено питання реалізації теми самоосвіти засобами уроку, проаналізовано рівень сформованості навчальних досягнень учнів. Результати вивчення та узагальнення досвіду наведено в довідці (додається).

Виходячи з вищезазначеного,

НАКАЗУЮ:

1. Схвалити досвід роботи вчителя української мови та літератури Ярвісалової О. Х. з теми «Розвиток інтелектуальних компетентностей особистості на уроках словесності».

2. Рекомендувати досвід Ярвісалової О. Х. для використання в освітньому процесі педагогічному колективу закладу.

3. Заслухати питання про результати вивчення та узагальнення досвіду Ярвісалової О. Х. на засіданні науково-методичної ради.

Травень-червень 2022 року
Корінь І. М.

4. Голові науково-методичної ради Корінь І. М.:

4. 1 Організувати виставку матеріалів педагогічного досвіду Ярвісалової О. Х. в методичному кабінеті закладу освіти.

Протягом 2022-2023 н. р.

4. 2. Розмістити матеріали досвіду роботи вчителя Ярвісалової О. Х. на сайті закладу освіти в розділі «Методична робота».

До 01. 09. 2022

5. Вчителю української мови та літератури Ярвісаловій О. Х.:

5.1 Продовжувати використовувати в освітньому процесі ефективні системи завдань, форми роботи, методи, спрямовані на формування інтелектуальної компетентності в учнів у процесі навчання української мови та літератури.

5.2. Поширювати досвід роботи шляхом публікацій у фахових виданнях, публікації в методичних посібниках та розміщення в мережі Інтернет.

Протягом 2022-2023 н. р.

6. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника директора з навчально-методичної роботи Корінь І. М.

Директор ліцею

Василь БУНЬКО

З наказом ознайомлені

І. Корінь

О. Ярвісалова

ДОВІДКА
про підсумки вивчення
та узагальнення педагогічного досвіду
вчителя української мови та літератури Ярвісалової О. Х.

Відповідно до Закону України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», річного плану роботи ліцею на 2021-2022 н. р., річного плану роботи методичного кабінету на 2021-2022 н. р., протоколу засідання науково-методичної ради №1 від 08.09.2021 року, наказу Рокитнівського ліцею № 1 від 20.09. 2022 № « Про вивчення та узагальнення педагогічного досвіду роботи вчителів Ярвісалової О. Х., Михалєвської О. М.» протягом 2021-2022 н. р. експертною комісією в складі Бунька В. В., Корінь І. М., Суханової Т. А. вивчався досвід роботи вчителя української мови та літератури Ярвісалової О. Х. з теми «Розвиток інтелектуальних компетентностей особистості на уроках словесності».

Комісією було проаналізовано об'єктивні дані про вчителя, вивчено нормативно-правові документи, які стосуються роботи вчителя, відвідано уроки та позакласні заходи, розглянуто питання виконання навчальних планів і програм учителем, здійснено аналіз навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, досліджено питання реалізації теми самоосвіти засобами уроку, проаналізовано рівень сформованості навчальних досягнень учнів.

Ярвісалова Оксана Хейнівна викладає українську мову та літературу в 5, 9, 10 класах; має вищу педагогічну освіту за спеціальністю «Вчитель української мови та літератури», кваліфікаційну категорію - «спеціаліст вищої категорії», стаж роботи – 23 роки, курси підвищення кваліфікації зі спеціальності «Вчителі української мови та літератури» проходила в РОШПО у 2021 році.

Ярвісалова О. Х. за період роботи в закладі зарекомендувала себе як досвідчений педагог. Вона забезпечує належний рівень викладання української мови та літератури відповідно до навчальних програм. Аналіз ведення документації Ярвісаловою О. Х. свідчить, що календарно-тематичне планування складено відповідно до чинних програм. Поурочне планування здійснюється систематично, структура уроків відповідає їх типам, підбір методів та прийомів роботи на уроці доцільний та раціональний.

Вчителька веде записи в класному журналі відповідно до Інструкції з ведення класного журналу учнів 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом МОН України від 03.06.2008 № 496, теми уроків записує відповідно до календарно-тематичного плану, виставляє поточні оцінки, оцінки за контрольні роботи, на їх основі виставляє тематичні оцінки. Журнал ведеться охайно, правильно.

Аналіз відвіданих уроків свідчить, що вчителька Ярвісалова О. Х. має рівень професійної компетентності, що відповідає вищій кваліфікаційній категорії. Вчитель систематично готується до уроків, пише поширені поурочні плани. Уроки української мови та літератури здебільшого будує відповідно до структури особистісно зорієнтованого уроку, яка містить мотиваційний етап, цільовизначення і планування, опрацювання навчального матеріалу, рефлексивно-оцінювальний етап. На початку уроку вчителька створює у дітей позитивний настрій. Протягом уроку формує діяльнісну та інтелектуальну компетентність учнів: вчить визначати цілі та завдання уроку, здійснювати рефлексію щодо власної роботи на уроці та підготовки до нього.

На уроках вчитель Ярвісалова О. Х. реалізує основну мету навчання української мови та літератури в школі — формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатої мовної особистості; формування компетентного читача; підвищення загальної освіченості молодого громадянина України, досягнення належного рівня сформованості вміння

прилучатися через художню літературу до фундаментальних цінностей, культури, розширення культурно-пізнавальних інтересів школярів; сприяння всебічному розвитку, духовному збагаченню, активному становленню й самореалізації особистості в сучасному світі; виховання національно свідомого громадянина України; формування і ствердження гуманістичного світогляду особистості, національних і загальнолюдських цінностей.

Відповідно до поставленої мети на уроках вчитель реалізує наступні завдання:

- виховання стійкої мотивації й свідомого прагнення до вивчення української мови та літератури;
- формування духовного світу учнів, цілісних світоглядних уявлень, загальнолюдських ціннісних орієнтирів, тобто прилучення через мову та літературу до культурних надбань українського народу й людства загалом;
- формування у школярів компетентностей комунікативно доцільно й виправдано користуватися засобами мови в різних життєвих ситуаціях і сферах спілкування з дотриманням норм українського етикету;
- ознайомлення з мовною системою й формування на цій основі базових лексичних, граматичних, стилістичних, орфоепічних і правописних умінь і навичок; здатності учня до аналізу й оцінки мовних явищ і фактів;
- формування вмінь розрізняти, аналізувати, класифікувати мовні факти, оцінювати їх з погляду нормативності, відповідності ситуації та сфери спілкування; працювати з текстом, здійснювати пошук інформації в різноманітних джерелах, використовувати її в самостійно створених висловленнях різних типів, стилів і жанрів
- формування ціннісного ставлення до того, що відбувається навколо, розуміти, що події важливо пропускати через себе.

Тема досвіду вчителя Ярвісалової О. Х. є актуальною, оскільки стрімкі суспільні зміни зумовлюють потребу в розвитку особистості, яка володіє

навичками, що дають змогу активно взаємодіяти в професійному середовищі, здійснювати ефективну комунікацію, здатну завдяки своїм мовним вчинкам досягнути поставленої мети й визначити життєві цінності й орієнтири. Дедалі важливішим серед завдань освіти стає завдання підготовки учнів, спроможних аналізувати поставлену проблему, визначати найбільш ефективні шляхи її вирішення.

Освіта XXI століття зосереджує свою увагу на «вихованні відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, уміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем, прагне змінити на краще своє життя і життя своєї країни».

Сьогодні українська мова та література використовується практично в усіх сферах життєдіяльності людини. Використання цієї дисципліни ставить на одне з перших місць зміну поглядів людини на світ та її місце в ньому. У сфері освіти філологію використовують як об'єкт вивчення, як елемент методики наукових досліджень. Освітній процес сьогодні повинен бути орієнтований на особистість учня і враховувати його індивідуальні особливості та здібності. Використання новітніх технологій у сучасному суспільстві стає необхідним практично в будь-якій сфері діяльності людини.

Як зазначається в Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, одним з пріоритетів розвитку освіти є впровадження сучасних технологій, які розширюють можливості учнів щодо якісного формування системи знань, умінь і навичок, їх застосування у практичній діяльності, сприяють розвитку інтелектуальних здібностей до самонавчання, створюють сприятливі умови для навчальної діяльності учнів і вчителя. Отже, нагальною є проблема формування інтелектуальної компетентності сучасних учнів, тому досвід вчителя Ярвісалової О. Х. є актуальним, оскільки:

- забезпечує умови для розвитку особистості дитини;
- формує мотивацію учнів до пізнавальної діяльності, потребі в самопізнанні, самореалізації та самовдосконаленні;

- дозволяє гарантувати досягнення певного стандарту освіти;
- робить можливим оригінальний підхід до побудови структури сучасного уроку словесності.

Формування інтелектуальної компетентності учнів у процесі навчання української мови та літератури потребує використання систем завдань, ефективних форм роботи, відповідних методів, засобів навчання та прийомів, спрямованих на удосконалення інтелектуальних здатностей, пов'язаних із психічними процесами: сприйманням, увагою, пам'яттю, мисленням, уявою та розвитком мовлення, що становлять пізнавально-інтелектуальну сферу людини. Не менш важливими є організація самостійної діяльності учнів, їхня спроможність організувати та контролювати особисту інтелектуальну діяльність. Ефективність такої роботи сприяє оновлення традиційних методів та прийомів навчання, відбір та використання найефективніших сучасних та активних моделей навчання: особистісно орієнтованого, проектного, проблемного, компетентісного, діяльнісного навчання та навчання із використанням мультимедіа. Тому вчитель Ярвісалова О. Х. використовує на своїй уроках такі основні ідеї оновлення традиційних методів навчання з метою формування інтелектуальної компетентності учнів:

1. Самостійна робота учнів як дидактичний чинник навчальної мотивації, а також як розвиток прогностичних та пізнавальних умінь учнів.

«Розвиток та освіта жодній людині не можуть бути дані або повідомлені. Кожний, хто хоче до них прилучитися, повинен досягти цього власною діяльністю, власними силами, власною напругою», - сказав А.Дистервег. практика показує, що тільки ті знання, які учень здобув самостійно, завдяки власному досвіду, роботі думки, будуть справді міцні. У сучасному суспільстві стають успішними ті, хто здатен самостійно мислити, ставити перед собою завдання та розв'язувати їх. Тому випускник має бути готовий до індивідуальної та колективної праці, вповні усвідомлювати наслідки своїх учинків для себе та інших людей, а також для навколишнього світу.

2. Підбір цікавих і незвичайних форм і назв роботи, що сприятимуть

зацікавленості, здивуванню учнів. Наприклад, вчитель використовує такі завдання «Відстрочена відгадка», «Інкогніто», «Ринг», «Матриця», «Детектор брехні», «Займи позицію», «Втрачена інформація» тощо.

3. Урізноманітнення завдань, їх ускладнення. Наприклад, нарівні з традиційними диктантами (вибірковим, словниковим, пояснювальним, розподільним і т.д.) Ярвісалова О. Х. проводить такі види диктантів: графічний, творчий, малюнковий, орфографічний, фразеологічний, загадковий, порівняльний, цифровий, фонетичний, орфоепічний, лексичний, морфологічний, помилковий, словниково-тематичний, диктант-взаємоперевірка, міні-диктант із завданням, літературний диктант тощо.

4. Проведення нестандартних уроків й упровадження оригінальних методів і прийомів для формування вміння використовувати знання в конкретних ситуаціях, тобто для розвитку інтелектуальної компетентності учнів. Вчитель Ярвісалова О. Х. практикує проведення таких нестандартних уроків:

- уроки-дискусії (урок-суд, урок-діалог, урок-диспут, урок запитань і відповідей, урок-засідання, урок-конгрес, урок-практикум, урок-прес-конференція, урок-телеміст);
- уроки-дослідження (урок-знайомство, урок-панорама ідей, урок-пошук, урок-самопізнання);
- уроки-звіти (урок-аукціон, урок-залік, урок-захист, урок-інтерв'ю, урок-екзамен, урок-композиція, урок-презентація);
- уроки-змагання (урок-брейн-ринг, урок-турнір, урок-конкурс, урок-мозкова атака);
- уроки-мандрівки (урок-марафон, урок-подорож, урок-екскурс, урок-екскурсія);
- уроки-сюжетні замальовки (урок-віночок, урок-вечорниці, урок-драматизація, урок-казка, урок-картинна галерея, урок-спектакль, урок-фестиваль, урок-усний журнал).

На уроках Оксана Хейнівна використовує такі нестандартні завдання: тестові завдання, клоуз-тести, кроссенси, експромт-виступ, робота з

перфокартами, прийом «Юні редактори», вправа «Запитання».

5. Мовний та літературний тренажер для тренування пам'яті. Установлення літературних співвідношень тренує довготривалу пам'ять учнів та формує стійкі знання формальних особливостей літературних творів, понять, правил. Наприклад, запам'ятати правила допомагають веселі мнемонічні фрази за методикою П. Ющука, які використовує Оксана Хейнівна: «Де ти з'їси ці лини» (приголосні звуки, після яких потрібно вживати м'який знак), «Де ти з'їси цю чашу жиру» (правило «дев'ятки»), «Кафе птах» (правило вживання префікса с-), «Мавпа Буф» (правило вживання апострофа), «Буде гоже гедзю в джазі» (дзвінки приголосні звуки).

6. Візуальні засоби навчання. Ментальні карти, комікси або інші графічні способи узагальнення інформації. Така робота допомагає вчителю формувати в учнів уміння створювати власні гіпотези, кодувати інформацію та трактувати по-своєму побачене, викликають бажання придумати власні шедеври на основі життєвого досвіду.

7. Гра. Саме в грі розвивається здатність створювати узагальнені типові образи, подумки перетворювати їх. Гра озброює дитину доступними способами активного впливу, моделювання за допомогою зовнішніх, предметних дій такого змісту, який за інших умов був би недосяжним і не міг би бути по-справжньому засвоєний. На уроках вчитель використовує різні інтелектуальні та творчі ігри.

8. Тренінгові вправи. На відміну від традиційного навчання, яке за своєю сутністю є формою передачі та засвоєння знань, тренінги охоплюють весь потенціал людини: рівень та обсяг її компетентності (соціальної, емоційної та інтелектуальної), самостійність, здатність до прийняття рішень, взаємодії тощо, є ефективним засобом активізації усвідомленої інтелектуальної діяльності учнів. Тренінг сприяє формуванню соціально-психологічних компетентностей школярів, що полегшує їх адаптацію в суспільстві.

На таких уроках для закріплення більш повного об'єму інформації, набутої протягом уроку, Ярвісалова О. Х. використовує всі шляхи

сприймання – візуальний, аудіальний, кінестетичний, і виступає у ролі тренера.

Так, вивчаючи новий розділ мовознавства, учні повторюють раніше вивчені розділи науки про мову. На початку уроку вчитель Ярвісалова О. Х. у ролі тренера проводить активізацію знань та навчальної діяльності у формі тренінгового «Знайомства» (учні стають у «лінгвістичне коло», узявшись за руки, і по черзі за годинниковою стрілкою називають відомі розділи науки про мову, даючи їм коротку характеристику).

На уроках в 5 класі вчитель використовує вправу «Живі пазли» — це робота в групах, що сприяє активізації інтелектуальної діяльності, розвиває вміння кодування інформації. Кожній групі вчитель пропонує просте речення з однаковою кількістю слів, що виконують різну синтаксичну роль, та позначки членів речення для кожного учня групи, які вони прикріплюють на одяг. Через 2-3 хвилини учні по черзі показують на собі схему речення: стають у порядку розташування слів та за їхньою роллю у реченні, взявшись за руки відповідно до позначок на одязі.

Ярвісалова О. Х. використовує вправу «Ляльковий театр» під час вивчення відмінків іменників. Саме ця вправа допомагає учням усвідомити та запам'ятати навчальний матеріал, наприклад, особливості відмінків іменників. Учитель виконує роль керівника театру, учні — ляльки-відмінки, які виконують вказівки керівника, здогадуючись, чию роль він коментує.

На уроках української мови та літератури вчитель використовує рольові ігри — розігрування та аналіз ситуацій, що сприяє розвитку практичних умінь спілкування, вирішенню комунікативних проблем в колективі, умінню формулювати судження, створювати умовиводи, самостійно здобувати знання, забезпечує емоційне піднесення. Наприклад, у 10 класах рольова гра «Учитель» триває цілий урок. Педагог пропонує старшокласникам побувати на місці вчителя, підготувати певний етап уроку самостійно. У цій роботі важливий самоаналіз роботи, самооцінка, що забезпечує критичне ставлення до власної діяльності та вимогливість до навчальної підготовки. У кінці

уроку учитель аналізує роботу учнів-учителів, виставляє оцінки їм та тим учням, яких було оцінено протягом уроку, підбиває підсумок.

Отже, пріоритетність формування інтелектуальної компетентності учнів обумовлена сучасними тенденціями в освіті, на ринку праці, де перевагу мають спеціалісти з високим рівнем ІК (інтелектуальної компетентності). Завдання пропонованого методичного досвіду вчителя Ярвісалової О. Х.– не просто дати учням повний обсяг знань, а навчити ними користуватися та застосувати на практиці; виховати людину, здатну творчо та критично мислити, приймати рішення, мати особисту позицію, брати на себе відповідальність, адаптуватися до умов мобільності, швидкої зміни соціальних ролей, тобто бути інтелектуально компетентною особистістю.

Учні Ярвісалової О. Х. є активними учасниками та переможцями творчих конкурсів, олімпіад, змагань. Результати участі вихованців вчителя у творчих конкурсах, олімпіадах, науково-дослідницьких роботах МАН наведено в таблиці:

Навчальний рік	Назва конкурсу, олімпіади, інтелектуального турніру тощо	Прізвище, ім'я учасника	Клас	Місце
2015-2016	Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика, обласний етап	Троханенко Любомир Анатолійович	6	III
2017-2018	Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика, обласний етап	Троханенко Любомир Анатолійович	8	II
2021-2022	Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика, обласний етап	Савчук Марія Вікторівна	5	III
2021-2022	Олімпіада з української мови та літератури, міжрайонний етап	Рудницька Єлизавета Олександрівна	10	III
2021-2022	Конкурс-захист наукових робіт МАН, секція «Українська	Берега Юлія Олегівна	10	III

	література», обласний етап			
--	----------------------------	--	--	--

Вчителька Ярвісалова О. Х. активно займається самоосвітою, ділиться досвідом роботи на засіданнях предметної кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін, на засіданнях районного методичного об'єднання вчителів української мови та літератури, засіданнях науково-методичної ради закладу.

Свій досвід роботи Оксана Хейнівна презентувала на засіданні науково-методичної ради ліцею в травні 2022 року «Опис досвіду роботи вчителя української мови та літератури Ярвісалової О. Х.» у формі методичної розробки та онлайн-презентації.

Виходячи з вищенаведеного,

РЕКОМЕНДОВАНО:

1.Схвалити досвід роботи вчителя української мови та літератури Ярвісалової О. Х. з теми «Розвиток інтелектуальних компетентностей особистості на уроках словесності».

2. Рекомендувати досвід Ярвісалової О. Х. для використання в освітньому процесі педагогічному колективу закладу.

3.Заслухати питання про результати вивчення та узагальнення досвіду Ярвісалової О. Х. на засіданні науково-методичної ради.

Травень-червень 2022 року

Корінь І. М.

4.Голові науково-методичної ради Корінь І. М.:

4. 1 Організувати виставку матеріалів педагогічного досвіду Ярвісалової О. Х. в методичному кабінеті закладу освіти.

Протягом 2022-2023 н. р.

4. 2. Розмістити матеріали досвіду роботи вчителя Ярвісалової О. Х. на сайті закладу освіти в розділі «Методична робота».

До 01. 09. 2022

5. Вчителю української мови та літератури Ярвісаловій О. Х.:

5.1 Продовжувати використовувати в освітньому процесі ефективні системи завдань, форми роботи, методи, спрямовані на формування інтелектуальної компетентності учнів у процесі навчання української мови та літератури.

5.2. Поширювати досвід роботи шляхом публікацій у фахових виданнях, публікації в методичних посібниках та розміщення в мережі Інтернет.

Протягом 2022-2023 н. р.

Заступник директора з НМР

Ірина КОРІНЬ